

16.10.2006

LAKISÄÄTEISEN TAPATURMAVAKUUTUKSEN TILASTOTUTKIMUS

Vakuutusvalvontavirasto julkaisee vuosittain tilastotutkimuksen lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta. Tiedot perustuvat tilinpäätöstietoihin ja vakuutusyhtiöiden sisäiseen laskentaan, jotka ovat osittain tilintarkastamattomia. Eräät yhtiöt ovat tarkentaneet vuosien 2002 - 2004 lukuja kehitettyään laskentaansa. Tämä on huomioitu tilastotutkimuksessa. Tutkimus on jaettu neljään osaan, jotka ovat A vakuutusliikkeen tulos, B kantavuositainen kehitys, C vastuovelka ja D ammattitautien kehitys. Lisätietoja antavat matemaatikko Maarit Paakkinen (09) 415 59 528 ja johtaja Timo Laakso (09) 415 59 610.

Yleistä

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvausjärjestelmä on osa yhteiskunnan vastuulla olevaa sosiaaliturvaa. Peruslähtökohdiltaan vakuutus perustuu yksityiselle vakuutusjärjestelmälle delegoituun julkisen vallan käyttöön. Tapaturmavakuutuslain mukaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavalla vakuutuslaitoksella on oltava laskuperusteet, joissa määrätään, miten vakuutusmaksut lasketaan. Vakuutusmaksujen on oltava kohtuullisissa suhteissa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin huomioon ottaen työn aiheuttama tapaturma- ja ammattitautiriski. Vakuutusvalvontaviraston näkemyksen mukaan kohtuullisuuden arvioinnissa on otettava huomioon myös sijoitustoiminnan tuotot, vaikka tapaturmavakuutuslaissa ja sen nojalla annetussa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksessa ei asiaan suoranaisesti otetakaan kantaa.

Tämän tilastotutkimuksen yhtenä tavoitteena on analysoida tapaturmavakuutuslain edellyttämän kohtuusperiaatteen toteutumista. Maksutasoa on arvioitu kahdella laskentatavalla. Ensimmäisessä otetaan kohtuusperiaatetta suppeasti tulkiten huomioon pelkästään vakuutusmaksut, vakuutuksista aiheutuvat kustannukset ja sijoitustuotoista vastuuvelan diskonttausta varten tarvittava määrä. Tämä diskonttausta varten tarvittava määrä muodostuu toisaalta siitä määrästä tarkasteluvuoden sijoitustoiminnan tuottoa, mikä vastaa edellisen vuoden korvausvastuun diskonttauksen purkautumisesta tarkasteluvuonna aiheutuvaa korvauskulun kasvua sekä toisaalta tulevien vuosien sijoitustuotoista siitä osasta, joka vastaa tarkasteluvuoden vahinkojen johdosta tulevaisuudessa maksettavien kustannusten diskonttausta. Toisessa laskentatavassa sovelletaan laajempaa tulkintaa ja analyysiin sisällytetään kaikki vakuutuslajille kohdistetut sijoitustoiminnan tuotot sekä eräitä muita laskennan kannalta oleellisia eriä.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on pitkäjänteistä toimintaa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, ja sen takia kohtuusperiaatteen toteutumista on seurattava useamman vuoden jaksona joten yksittäisen vuoden perusteella johtopäätöksiä maksutason riittävydestä ei voida tehdä. Tilastoon on kerätty tietoja tilinpäätös vuosilta 2002 - 2005. Tutkimuksen tuottoluvut on laskettu ennen veroja. Tuotoista ei ole vähennetty omistajien tuottovaatimusta sitoutuneelle pääomalle.

Tutkimus käsittää ainoastaan tapaturmavakuutuslain mukaisia tietoja. Lakisääteinen urheilija-vakuutus jää siis tarkastelun ulkopuolelle. Jollei toisin määritellä, bruttoluvuilla tarkoitetaan lukuja ennen jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä. Vastaavasti nettoluvuilla tarkoitetaan lukuja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämisen jälkeen, eli yhtiön omalla vastuulla olevaa osuutta. Tasoitusmäärä on jätetty kokonaan tulostarkastelun ulkopuolelle eikä sitä siis tässä lueta vakuutustekniseen vastuovelkaan.

Markkinaosuuskatsaus

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavia vakuutusyhtiöitä on Suomessa kaksitoista kappaletta. Vuonna 2005 suurin markkinaosuus bruttovakuutusmaksutulolla (ennen luottotappioiden vähentämistä) mitattuna oli Pohjolalla, jonka markkinaosuus kasvoi 30,9 (29,3 vuonna 2004) prosenttiin. Lähes yhtä suurella osuudella on toisena If, jonka markkinaosuus kuitenkin laski 28,7 (30,5) prosenttiin. Myös Tapiolan markkinaosuus laski hieman edellisestä vuodesta ja oli 15,8 (16,4) prosenttia. Fennian markkinaosuus kasvoi edellisestä vuodesta ja oli 12,6 (11,9) prosenttia. Muiden yhtiöiden yhteenlaskettu markkinaosuus pysyi samansuuruisena edelliseen vuoteen verrattuna ja on 12,0 (12,0) prosenttia.

Taulukko 1. Vakuutusyhtiöiden vakuutusmaksutulon mukaiset markkinaosuudet prosentteina

	Pakollinen työajan vakuutus, taulustomaksut			Pakollinen työajan vakuutus, erikoismaksut			Vapaaehtoinen työajan vakuutus (57§ 1 mom.)			Vapaa-ajan vakuutus (57§ 2,3 mom.)			Yhteensä		
	2005	2004	2003	2005	2004	2003	2005	2004	2003	2005	2004	2003	2005	2004	2003
A-Vakuutus	5,5	6,1	5,3	1,1	0,9	0,7	9,2	8,6	13,2	5,3	4,9	1,2	3,4	3,5	3,1
Fennia	15,6	15,7	15,7	10,5	9,0	8,8	12,7	12,3	13,1	13,9	14,2	14,1	12,6	11,9	11,8
If	23,1	25,1	25,0	33,7	35,8	41,5	13,3	13,9	14,6	30,8	32,2	36,7	28,7	30,5	33,8
Lähivakuutus	6,5	5,7	5,7	0,4	0,4	0,4	7,5	6,9	6,5	4,2	4,6	4,6	3,2	3,0	2,9
Pohjantähti	3,0	2,7	2,4	0,8	0,8	0,9	2,6	2,5	2,1	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,5
Pohjola	19,8	19,3	18,5	39,6	37,7	35,7	18,4	16,8	16,3	29,1	27,2	26,6	30,9	29,3	27,9
Redarnas	0,1	0,1	0,1	1,0	1,0	0,8	0,0	0,0	0,0	2,9	3,0	2,9	0,7	0,7	0,6
Tapiola	22,3	21,6	23,8	10,7	11,7	8,7	32,6	35,3	31,0	8,9	9,2	9,3	15,8	16,4	15,3
Turva	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,8	1,1	1,2	1,1	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8
Valio	0,0	0,0	0,0	0,2	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,2
Veritas	2,7	2,5	2,2	0,9	0,9	0,8	2,4	2,2	1,7	1,9	1,7	1,5	1,7	1,6	1,4
Ålands	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4	0,6	0,3	0,3	0,2	0,7	0,7	0,8	0,5	0,5	0,6
Yhteensä milj. €	219,6	194,2	179,3	344,0	286,8	273,2	38,8	33,5	32,1	42,5	38,9	36,1	644,9	553,3	520,7

Eri vakuutusmuotojen sisällä yhtiöiden markkinaosuudet vaihtelevat merkittävästi. Taulustomaksuissa melko tasasuuruksina ovat If, Tapiola, Pohjola ja Fennia, kun taas erikoismaksuissa If ja Pohjola ovat selkeästi johtavassa asemassa, vaikkakin Tapiolan ja Fennian markkinaosuudet ovat viime vuosina nousseet.

A. Liikkeen tulos

Seuraavissa laskelmissa vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista maksutuloa, eli siihen eivät sisälly vakuutusmaksuvero, luottotappiot, työsuojelumaksu eikä sairaanhoitomaksu.

Vuoden 2005 bruttovakuutusmaksutulo oli 641,0 (547,7) miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli 93,2 (31,7) miljoonaa euroa eli noin 17,0 (6,2) prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2005 palkkasumma, josta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun taso on riippuvainen, oli koko talouden osalta (sisältää julkisen sektorin) 4,5 prosenttia suurempi kuin vuonna 2004 ja palkkasumma kasvoi kaikilla päätoimialoilla. Kasvu oli teollisuudessa 3,3 prosenttia, rakentamisessa 6,8 prosenttia, kaupassa 5,7 prosenttia, julkisella sektorilla 3,9 prosenttia, koulutuksessa (ilman julkista sektoria) 5,1 prosenttia, terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa (ilman julkista sektoria) 8,1 prosenttia, rahoitustoiminnassa 3,1 prosenttia ja muissa palveluissa 5,6

prosenttia. Täten lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulokehitys ylitti palkkasumman yleisen kehityksen. Maksuja kasvatti siirtyminen 1.1.2005 alkaen täyskustannusvastuuseen, minkä mukaan vakuutusyhtiö joutuu maksamaan julkisen terveydenhuollon palveluista täyden hinnan aiemman potilaalta perityn asiakasmaksun asemasta. Tätä ennen yhtiöiltä perittiin julkisen terveydenhuollon hoitokustannusten kattamiseksi vuosittain ns. sairaanhoitomaksu, joka tilitettiin Kansaneläkelaitokselle. Tämä sairaanhoitomaksu ei sisällynyt tilinpäätöksen mukaisiin maksuihin toisin kuin täyskustannusvastuun mukaisia korvauskustannuksia varten kerätty vakuutusmaksunosa. Täyskustannusvastuu kasvatti paitsi sairaanhoitokulujen suuruutta, niin myös ilmoitettujen vahinkojen lukumäärää.

Sijoitustoiminnan tuottojen kohdistaminen vakuutusliikkeen tulokseen

Taulukossa 2 on esitetty vuosilta 2002 – 2005 lakisääteisen tapaturmavakuutusliikkeen tulos useammalla eri tavalla arvioiden. Nämä arviointitavat eroavat toisistaan sen suhteen, missä määrin sijoitustoiminnan tuottoja ja arvostuseroja on sisällytetty tulokseen. Laskelma perustuu kaikkien vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettuihin lukuihin, ja vakuutustoimintaan liittyvät tiedot on taulukossa annettu nettolukuina eli jälleenvakuuttajan osuuden vähentämisen jälkeen. Kaikki tulosarviot on laskettu siten, että vakuutustekniseen vastuuelkaan mahdollisesti tehtyjen perustemuutosten vaikutus kyseisen vuoden tulokseen on eliminoitu.

Aluksi lasketaan tulos, jossa on huomioitu pelkästään lakisääteisen tapaturmavakuutuksen nettovastuuelan katteelle saatavaksi arvioitu riskitön tuotto. Näin saadaan niin sanottu vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos (7.), missä ei siis oteta huomioon yhtiön todellisia sijoitustuottoja, jotka voivat käytännössä olla suuremmat tai pienemmät kuin riskitön tuotto. Seuraavaksi tulokseen sisällytetään lakisääteisen tapaturmavakuutuksen nettovastuuelkaa ja sitoutunutta pääomaa vastaaville varoille kohdistettu osuus yhtiön sijoitustoiminnan nettotuotosta Kun tuloksessa vähennetään vielä yhteistakuuerän kasvattamista varten käytetty määrä, saadaan niin sanottu vakuutustoiminnan rajoitettu tulos (10.). Tämän jälkeen tulokseen lisätään loput lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle laskennallisesti kohdistetusta sijoitusten nettotuotosta, jolloin saadaan vakuutustoiminnan tulos ennen arvostuseroja (12.). Lisäämällä tulokseen vielä kyseiselle liikkeelle allokoitu osuus realisoitumattomien arvostuserojen muutoksesta, saadaan vakuutustoiminnan tulos käyvin arvoin (14.).

Seuraavassa luvussa selostetaan tarkemmin taulukossa 2 esitettyjen lukujen laskutapa.

Taulukko 2. Vakuutustoiminnan tulos oikaistuna laskuperustemuutoksilla (netto)

1.000 euro	2005	2004	2003	2002
(1) Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto	636 712	542 655	513 396	513 270
(2) Nettovastuuelan riskitön tuotto vähennettynä nettovastuuelan laskuperustekorkokululla	23 942	37 123	35 099	41 561
(3) Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu	-510 453	-449 912	-404 929	-396 861
(4) Vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos ennen erinäisiä muita kuluja	150 201	129 866	143 566	157 969
(5) Vertailukelpoinen kuluerä korvaustoiminnan hoitamisesta	-32 116	-28 799	-32 588	-29 892
(6) Liikekulut	-66 469	-62 862	-55 270	-53 498
(7) Vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos	51 616	38 205	55 708	74 579
(8) Yhteistakuuerän muutos	-2 252	-2 180	-2 009	-1 925
(9) Rajoitettu sijoitustoiminnan nettotuotto vähennettynä nettovastuuelan riskittömällä tuotolla	89 817	77 587	77 226	97 627

(10) Vakuutustoiminnan rajoitettu tulos	139 181	113 612	130 925	170 281
(11) Vakavaraisuuspääoman ylituotto	47 056	39 470	33 323	28 747
(12) Vakuutustoiminnan tulos ennen arvostuseroja	186 237	153 082	164 248	199 029
(13) Sijoitusten arvostuserojen muutos	36 710	-222	-21 599	-198 888
(14) Vakuutustoiminnan tulos käyvin arvo	222 946	152 861	142 649	140

Taulukon 2 yksityiskohtainen tarkastelu

Vertailukelpoisella vakuutusmaksutuotolla (1.) tarkoitetaan vakuutusmaksuvastuun laskuperustemuutosten vaikutuksella korjattua vakuutusmaksutuottoa. Vuonna 2005 vakuutusmaksuvastuuseen ei tehty laskuperustemuutoksia. Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto oli 636,7 (542,7) miljoonaa euroa missä kasvua edellisestä vuodesta oli 94,1 (29,3) miljoonaa euroa eli 17,3 (5,7) prosenttia.

Vertailukelpoiseen vakuutustekniseen tulokseen allokoidaan tarkastelussa nettovastuuvelkaa kattaville varoille laskettu riskitön sijoitustuotto, mikä tässä yhteydessä tarkoittaa sellaista korkotuottoa, joka vastaa parhaiten Suomen valtion 10 vuoden kuluttua erääntyvää obligaatiota. Tämä erä on jaettu edelleen kahteen osaan, joista toinen kohdistetaan vakuutuksen tuottoihin (2.) ja toinen kuluihin (3.). Vahinkokorvauskuluja pienennetään määrällä, joka vastaa edellisen vuoden korvausvastuun diskonttauksen purkautumisesta aiheutuvaa korvauskulun kasvua (laskuperustekorkokulu). Se määrä riskittömästä sijoitustuotosta, jota ei tarvita vastuuvelan diskonttauksen vaikutuksen eliminointiin (2.), jää tukemaan vuoden vakuutusmaksutuottoa. Erä vastaa sitä asiakashyvitysmäärää, joka tietyssä mielessä riskittömästi voidaan antaa vakuutuksenottajille, ja sen suuruus oli vuonna 2005 noin 23,9 (37,1) miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 3,7 (6,8) prosenttia tuloslaskelman vakuutusmaksutulosta. Yhtiöiden myöntämä asiakashyvitysmäärä (katso osa C) oli 30,4 (25,1) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoisella vahinkokorvauskululla (3.) tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista korvauskulua, josta on vähennetty korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut sekä eliminoitu laskuperustekorkokulu ja vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutus. Vuoden 2005 vahinkokorvauskulu oli 599,4 (561,9) miljoonaa euroa, eli 37,5 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Vahinkokorvauskulusta oli laskuperustekorkokuluja 63,7 (62,2) miljoonaa euroa, ja vahinkokorvausvastuun laskuperusteisiin tehdyt muutokset kasvattivat sitä 25,2 (49,8) miljoonalla eurolla. Laskuperustemuutoksissa laskuperustekorron alentamisen vaikutus oli noin 14,0 (36,8) miljoonaa euroa, kuolleisuusmallin muutoksen vaikutus noin 0,0 (6,0) miljoonaa euroa ja kollektiivivaruksen vahvistamisen vaikutus noin 11,3 (9,1) miljoonaa euroa vahinkokorvauskulua kasvattava. Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu oli siten 510,5 (449,9) miljoonaa euroa.

Näiden perusteella laskettu vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos ennen erinäisiä muita kuluja (4.) oli 150,2 (129,9) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta (5.) lasketaan vastaavalla tavalla kuin vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu eli vähentämällä laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutosten vaikutus. Korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut olivat 33,2

(29,7) miljoonaa euroa. Laskuperustekorkokulun vaikutus oli 0,7 (0,7) miljoonaa euroa. Vahinko-selvittelykuluvarausta korotettiin laskuperusteiden muutoksesta johtuen 0,5 (0,2) miljoonalla eurolla. Vertailukelpoinen kulu korvaustoiminnan hoitamisesta oli siten 32,1 (28,8) miljoonaa euroa, eli 3,3 miljoonaa euroa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen liikekulut (6.) olivat 66,5 (62,9) miljoonaa euroa eli noin 5,7 prosenttia korkeammat kuin edellisenä vuonna, joten vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos (7.) oli 51,6 (38,2) miljoonaa euroa voitollinen, eli 13,4 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Edellä on tulosta laskettaessa huomioitu lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistetusta sijoitustoiminnan nettotuotosta lajin nettovastuuvelan riskittömän tuoton verran tuottoa. Vakuutustoiminnan rajoitettua tulosta (10.) laskettaessa tulokseen allokoidaan lajin osuudesta tuloslaskelman mukaiseen sijoitustoiminnan nettotuottoon se osuus, joka voidaan kohdistaa vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan saakka (rajoitettu sijoitustoiminnan nettotuotto). Rajoitettu sijoitustoiminnan nettotuotto oli 178,1 (177,6) miljoonaa euroa, mikä on 89,8 (77,6) miljoonaa euroa enemmän (9.) kuin vakuutustekniseen tulokseen siirretty nettovastuuvelan riskitön tuotto. Tulosta pienentävänä eränä huomioidaan yhteistakuuerän muutos (8.) eli määrä, jolla yhtiö joutuu lakisääteisesti kartuttamaan yhteistakuuerää. Yhteistakuuerän kartuttamiseen käytettiin 2,3 (2,2) miljoonaa euroa. Vakuutustoiminnan rajoitettu tulos oli siten 139,2 (113,6) miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääoman ylituotto (11.), eli loput lajille kohdistetusta sijoitustoiminnan nettotuotosta oli 47,1 (39,5) miljoonaa euroa ja vakuutustoiminnan tulos ennen sijoitusten arvostuserojen muutosta (12.) oli 186,2 (153,1) miljoonaa euroa. Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistettujen sijoitusten arvostuserojen muutos (13.) oli 36,7 (-0,2) miljoonaa euroa joten vakuutustoiminnan tulos käyvin arvoin (14.) oli 222,9 (152,9) miljoonaa euroa.

Vakuutusliikkeen tulos suppean ja laajan tulkinnan mukaan

Taulukossa 3 on esitetty vakuutusliikkeen tulos sekä kohtuusperiaatteen laajan tulkinnan mukaan (20.) että kohtuusperiaatteen suppean tulkinnan mukaan (21.). Vakuutusliikkeen yli/alijäämä laajan tulkinnan mukaan (20.) lasketaan vähentämällä taulukossa 2 määritellystä vakuutustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin (14., 17.) vastuuvelan laskuperustemuutokset (18.) ja vakavaraisuuspääoman tavoiterajan laskennalliset muutokset (19.). Vakuutusteknisellä tuloksella kohtuusperiaatteen suppean tulkinnan mukaan (21.) tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista vakuutusteknistä tulosta ennen tasoitusmäärän ja yhteistakuuerän muutosta oikaistuna laskuperustekorkokululla.

Taulukko 3. Tuottotunnuslukuja

	2005	2004	2003	2002	Keskimäärin
Tuloslaskelma (netto)					
(15) - Vertailukelpoinen vakuutustekninen tulos	51 616	38 205	55 708	74 579	55 027
- Sij.tuotto käyvin arvoin vähennettynä nettovastuuvelan riskittömällä					
(16) tuotolla ja yhteistakuuerän muutoksella	171 331	114 656	86 941	-74 439	74 622
(17) Vakuutustoiminnan tulos käyvin arvoin	222 946	152 861	142 649	140	129 649
Tuloksen käyttö					
(18) - Laskuperustemuutoksista aiheutuneet kulut	-25 728	-50 039	-121 029	-9 475	-51 568
(19) - Vakavaraisuuspääoman tavoiterajan muutos	-18 737	980	-25 761	144 410	25 223
(20) Vakuutusliikkeen yli/alijäämä kohtuusperiaatteen laajan tulkinnan mukaan	178 481	103 801	-4 141	135 075	103 304
(21) Vakuutustekninen tulos kohtuusperiaatteen suppean tulkinnan mukaan	1 946	-48 957	-100 420	23 543	-30 972

(22)	Bruttovakuutusmaksutulo	640 977	547 737	515 990	515 607	555 078
(23)	Maksetut jakojärjestelmän korvaukset	-98 270	-96 464	-95 128	-93 190	-95 763
(24)	Bruttovakuutusmaksutulo, josta on vähennetty jakojärjestelmän osuus ¹	542 707	451 273	420 862	422 417	459 315
Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistettu osuus						
(25)	- vakavaraisuuspääoman tavoiterajasta ² (VPO ₁)	502 397	483 660	484 640	458 879	506 573
(26)	- vakavaraisuuspääomasta ³ (VPO)	1 206 684	1 012 421	946 858	934 026	1 035 817
Vakuutustekninen tulos kohtuusperiaatteen suppean tulkinnan mukaan						
(27)	- bruttovakuutusmaksutulosta, josta on vähennetty jakojärjestelmän osuus	0,4 %	-10,8 %	-23,9 %	5,6 %	-6,7 %
(28)	- vakavaraisuuspääoman yhden vuoden keskimääräisestä tavoiterajasta	0,4 %	-10,1 %	-21,3 %	4,4 %	-6,1 %
(29)	- yhden vuoden keskimääräisestä vakavaraisuuspääomasta (VPO)	0,2 %	-5,0 %	-10,7 %	2,3 %	-3,0 %
Vakuutusliikkeen yli/alijäämä kohtuusperiaatteen laajan tulkinnan mukaan						
(30)	- bruttovakuutusmaksutulosta, josta on vähennetty jakojärjestelmän osuus	32,9 %	23,0 %	-1,0 %	32,0 %	22,5 %
(31)	- vakavaraisuuspääoman yhden vuoden keskimääräisestä tavoiterajasta	36,2 %	21,4 %	-0,9 %	25,4 %	20,4 %
(32)	- yhden vuoden keskimääräisestä vakavaraisuuspääomasta (VPO)	16,1 %	10,6 %	-0,4 %	13,4 %	10,0 %

Vuoden 2005 vakuutustoiminnan tuloksesta käyvin arvoon 25,7 (50,0) miljoonaa euroa käytettiin vakuutusteknisen vastuuvelan vahvistamiseen (18.). Lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen kohdistettu vaadittu sidottu pääoma, eli vakavaraisuuspääoman tavoiteraja, kasvoi 18,7 miljoonalla eurolla (19.). Vuonna 2004 vakavaraisuuspääoman tavoiteraja pieneni 1,0 miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen ylijäämä kohtuusperiaatteen laajan tulkinnan mukaan (20.) oli 178.5 (103,8) miljoonaa euroa.

Tapaturmavakuutuslain kohtuusperiaatteen suppean tulkinnan (21.) mukaan neljän vuoden tilasto osoittaa vakuutusliikkeen vuotuisen tuloksen olleen keskimäärin 31,0 miljoonaa euroa alijäämäinen. Jos tämä suhteutetaan vakuutusmaksutuloon (josta on vähennetty vakuutusyhtiöiden yhteisesti kustannettavan jakojärjestelmän osuus) (24.) niin silloin maksujen olisi pitänyt olla keskimäärin noin 6,7 prosenttia korkeampia (27.), jotta alijäämää ei olisi syntynyt. Vakuutusmaksut ovat siis tämän tulkinnan mukaan olleet riittämättömiä kattamaan vakuutuksista aiheutuneita kuluja.

Kohtuusperiaatteen laajan tulkinnan mukaan, jossa otetaan huomioon kaikki lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistetut vuoden aikana realisoituneet sijoitustoiminnan tuotot ja

¹ Jakojärjestelmän tarkoitus on jättää vakuutusyhtiön taseen ulkopuolelle ei-rahastoitavaksi eräksi vakuutuskelvottomana pidetty riski, joka liittyy ansiotaso-, elinkustannus ja sairauskustannusinflaation pitkän aikavälin ennustamiseen. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto (TVL) arvioi etukäteen vuosittain, ottaen huomioon kertyneen saldon määrän edelliseltä vuodelta, kuinka paljon lajissa valtakunnallisesti maksetaan jakojärjestelmäkorkvauksia ja kerää tämän määrän jäsenyhtiöiltä. TVL allokoii ja jakaa saadun kokonaismäärän takaisin jäsenyhtiöille siten, että kukin yhtiö saa juuri sen määrän, jonka se on jakojärjestelmäkorkvauksina kyseisenä vuonna maksanut. Jakojärjestelmän arvioidut korvaukset lisätään vakuutusmaksuihin ns. lakisääteisenä lisänä ja todelliset korvaukset lisätään maksettuihin korvauksiin. Näin ollen jakojärjestelmän mukainen osuus vakuutusmaksuista on vähennettävä bruttovakuutusmaksutulosta, jotta saadaan arvioitu vakuutusmaksun vapaasti hinnoiteltavissa oleva osuus, eli se osuus vakuutusmaksusta, josta vakuutusyhtiöt joko tekevät voittoa tai tappiota. Tämä vakuutusmaksu poikkeaa siis siitä vakuutusmaksusta, joka veloitetaan vakuutuksenottajalta.

² Yhtiökohtainen laskenta perustuu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamaan määräykseen, josta osa on tässä vakuutusyhtiöittäin allokoitu lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle tutkimuksen hengen mukaisesti ja laskettu yhteen. Laskelma on siis Vakuutusvalvontaviraston arvio ja se voi poiketa yhtiöiden omasta näkemyksestä siitä, mikä on lajin pääomatarve.

³ Laskelma on Vakuutusvalvontaviraston arvio. Yhteenlaskettu vakavaraisuuspääoma, joka perustuu yhtiöiden omaan sisäiseen allokointiin voi olla erilainen.

realisoitumattomat sijoitusten arvostuserot vuoden lopussa sekä vakavaraisuuspääoman tavoiterajan muutokset⁴, neljän vuoden tilasto osoittaa liikkeen olleen vuositasolla keskimäärin 103,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jos tämä suhteutetaan vakuutusmaksutuloon niin silloin neljän vuoden aikana vakuutusmaksut (joista on vähennetty jakojärjestelmän osuus) olisivat voineet olla keskimäärin enimmillään 22,5 prosenttia alemmalla tasolla (30.) ilman, että vakuutustoiminta olisi ollut tappiollista. Vastaava vakuutusliikkeen ylijäämä suhteessa vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan oli neljän vuoden aikana keskimäärin noin 20,4 prosenttia (31.) ja suhteessa koko vakavaraisuuspääomaan noin 10,0 prosenttia (32.).

Vakuutusvalvontavirasto tulee tarkentamaan ja jatkokehittämään lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tilastotutkimusta.

Tunnuslukuja

Taulukoissa 4. - 7. on annettu tunnuslukuja kolmella eri laskentatekniikalla, jotka ovat perinteinen, perinteinen, jossa laskuperustekorkokulu on eliminoitu korvauskuluista ja vertailukelpoinen, jossa riskitön tuotto vähennettynä laskuperustekorkokululla vahvistaa vakuutusmaksutuottoa ja jossa korvauskulusta on eliminoitu laskuperustekorkokulu ja laskuperustemuutoksien vaikutukset.

Riskisuhteella tarkoitetaan tässä yhteydessä vahinkosuhdetta, josta on eliminoitu korvaustoiminnan hoitokulut, eli vahingonkorvauksista johtuvaa kulusuhdetta. Yhteenlaskettu vertailukelpoinen riskisuhde laski edellisen vuoden 77,7 prosentista 77,3 prosenttiin. Perinteisellä laskukaavalla laskettu riskisuhde oli 94,1 (103,5) prosenttia. Laskuperustekorkokulun vaikutus perinteisiin laskukaavoin laskettuun riskisuhteeseen oli -10,0 (-11,5) prosenttiyksikköä.

Taulukko 4. Vakuutusyhtiöiden riskisuhde

	Vertailukelpoinen ⁵				Perinteinen, josta laskuperustekorkokulu ⁶ vaikutus on eliminoitu				Perinteinen ⁷			
	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002
Korkein	165,5 %	93,2 %	128,0 %	81,8 %	211,8 %	106,1 %	138,6 %	121,9 %	241,1 %	114,9 %	158,8 %	138,9 %
Mediaani	74,6 %	68,3 %	68,4 %	63,0 %	77,5 %	83,1 %	75,5 %	74,2 %	86,1 %	91,4 %	84,6 %	87,2 %
Yhteenlaskettu	77,3 %	77,6 %	73,8 %	71,5 %	84,1 %	92,1 %	102,2 %	79,2 %	94,1 %	103,5 %	114,0 %	91,0 %
Alin	36,4 %	28,7 %	18,3 %	44,0 %	43,9 %	39,1 %	40,2 %	45,0 %	48,7 %	49,7 %	48,1 %	54,1 %

Vahinkosuhteeseen luetaan myös korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet kulut, jotka ovat tässä eriteltyinä korvaustoiminnan hoitokulusuhteina. Vertailukelpoinen korvaustoiminnan hoitokulu-

⁴ Vakavaraisuuspääoman tavoiterajan muutos vuonna 2002 oli poikkeuksellinen. Sijoitussalkun allokaatiota muutettiin merkittävästi vähemmän riskillisempiin rahoitusmarkkinavälineisiin, jonka takia vakavaraisuuspääoman tavoiteraja laski ja vapautti pääomia muuhun käyttöön. Tämä kohottaa tarkastelujaksolle laskettua ylijäämää.

⁵ (Vahinkokorvauskulu + vahinkokorvausvastuun laskuperustekorkokulu ± vahinkokorvausvastuun laskuperustemuutoksen vaikutus) / (Vakuutusmaksutuotto ± Vakuutusmaksuvastuun laskuperustemuutoksen vaikutus + Nettovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä nettovastuuvelan laskuperustekorkokululla)

⁶ (Vahinkokorvauskulu + vahinkokorvausvastuun laskuperustekorkokulu) / (Vakuutusmaksutuotto)

⁷ (Vahinkokorvauskulu) / (Vakuutusmaksutuotto)

suhde oli 4,9 (5,0) prosenttia. Perinteisellä laskentatekniikalla suhde oli 5,2 (5,5) prosenttia, josta laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus oli 0,1 (0,2) prosenttiyksikköä.

Taulukko 5. Vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnan hoitokulusuhde

	Vertailukelpoinen				Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu				Perinteinen			
	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002
Korkein	26,4 %	16,2 %	12,7 %	12,9 %	27,9 %	16,9 %	13,7 %	14,1 %	28,2 %	16,9 %	13,9 %	14,1 %
Mediaani	5,8 %	5,4 %	5,7 %	5,3 %	6,2 %	5,8 %	6,3 %	6,0 %	6,3 %	6,0 %	6,3 %	6,3 %
Yhteenlaskettu	4,9 %	5,0 %	5,9 %	5,4 %	5,1 %	5,3 %	6,6 %	5,8 %	5,2 %	5,5 %	6,7 %	5,9 %
Alin	0,7 %	2,5 %	-0,2 %	2,5 %	0,7 %	2,7 %	-0,2 %	2,7 %	1,3 %	3,2 %	0,6 %	3,7 %

Vertailukelpoinen liikekulusuhde oli 10,1 (10,8) prosenttia. Perinteisin kaavoin laskettu liikekulusuhde oli 10,4 (11,6) prosenttia.

Taulukko 6. Vakuutusyhtiöiden liikekulusuhde

	Vertailukelpoinen				Perinteinen			
	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002
Korkein	27,9 %	19,0 %	36,4 %	42,4 %	29,8 %	20,0 %	38,3 %	45,4 %
Mediaani	11,1 %	11,7 %	12,6 %	11,0 %	11,7 %	12,5 %	13,2 %	11,8 %
Yhteenlaskettu	10,1 %	10,8 %	10,1 %	9,6 %	10,4 %	11,6 %	10,8 %	10,4 %
Alin	-1,3 %	3,4 %	6,8 %	6,2 %	-1,4 %	3,6 %	7,2 %	6,7 %

Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde laski edellisestä vuodesta 1,2 prosenttiyksikköä 92,2 prosenttiin. Perinteisin kaavoin laskettu yhdistetty kulusuhde laski 10,8 prosenttiyksikköä 109,8 prosenttiin. Laskuperustekorkokulun heikentävä vaikutus perinteisin kaavoin laskettuun yhdistettyyn kulusuhteeseen oli 10,1 (11,6) prosenttiyksikköä.

Taulukko 7. Vakuutusyhtiöiden yhdistetty kulusuhde

	Vertailukelpoinen				Perinteinen, josta laskuperustekorkokulun vaikutus on eliminoitu				Perinteinen			
	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002
Korkein	219,8 %	114,7 %	154,8 %	99,8 %	269,5 %	129,7 %	167,7 %	136,0 %	299,1 %	135,2 %	188,0 %	153,2 %
Mediaani	88,7 %	87,2 %	88,8 %	84,8 %	93,5 %	101,2 %	97,8 %	96,5 %	103,7 %	110,0 %	104,3 %	107,0 %
Yhteenlaskettu	92,2 %	93,4 %	89,8 %	86,6 %	99,7 %	109,0 %	119,6 %	95,4 %	109,8 %	120,6 %	131,5 %	107,3 %
Alin	52,4 %	45,5 %	35,9 %	60,9 %	54,7 %	57,2 %	58,7 %	62,3 %	60,1 %	67,9 %	66,6 %	71,4 %

Koska varsinainen nettokorvausvastuu on 4,0 (4,4) kertaa suurempi kuin nettovakuutusmaksutulo, vakuutusyhtiöiden vakuutustekniset riskit painottuvat vakuutusteknisen vastuuelan arviointiin. Olettaen, että kaikki muut erät pysyvät muuttamattomina yhden prosentin muutos nettovakuutus-

maksutulossa tai varsinaisessa nettokorvausvastuussa vaikuttaa yhteenlaskettuihin yhdistettyihin kulusuhteisiin seuraavasti:

Taulukko 8. Yhteenlasketun yhdistetyn kulusuhteen herkkyyshanalyysi (%-yksikkövaikutus)

+ 1 prosentti	Vertailukelpoinen				Perinteinen, josta diskonttauksen vaikutus on eliminoitu				Perinteinen			
	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002	2005	2004	2003	2002
Nettovakuutusmaksutulossa	-0,9 %	-0,9 %	-0,8 %	-0,8 %	-1,0 %	-1,1 %	-1,2 %	-0,9 %	-1,1 %	-1,2 %	-1,3 %	-1,1 %
Varsinaisessa nettokorvausvastuussa	3,9 %	4,1 %	4,1 %	3,7 %	4,0 %	4,4 %	4,4 %	4,0 %	4,0 %	4,4 %	4,4 %	4,0 %

+ etumerkki korottaa yhdistettyä kulusuhdetta

Tuloslaskelman näkökulmasta yhden prosentin lisäys am. tekijöissä vaikuttavat seuraavasti:

Taulukko 9. Tuloslaskelman herkkyyshanalyysi

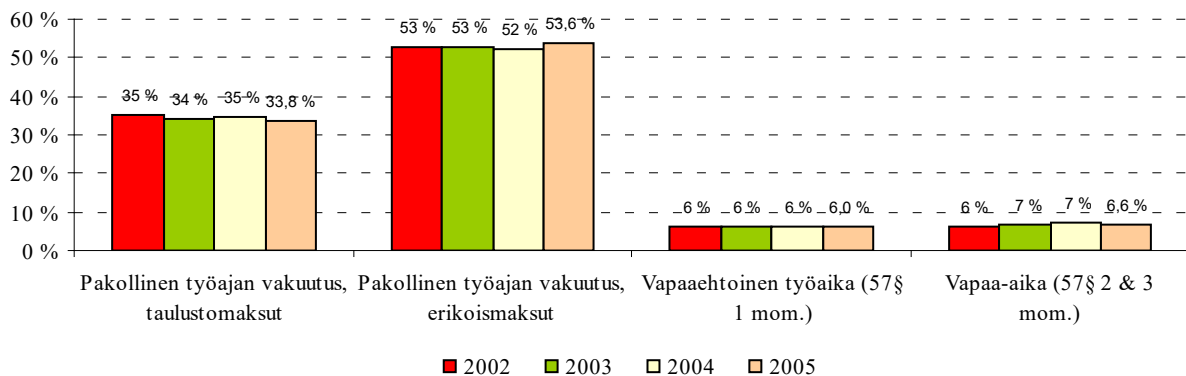
+ 1 prosentti	2005	2004	2003	2002
Vertailukelpoinen vakuutusmaksutuotto	6 367	5 427	5 134	5 133
Vertailukelpoinen vahinkokorvauskulu	-5 105	-4 499	-4 049	-3 969
Vertailukelpoinen vahinkojen selvittelykulu	-321	-288	-326	-299
Liikekulut	-665	-629	-553	-535
Sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin	2 618	2 168	1 854	302
Varsinainen nettokorvausvastuu	-25 506	-23 765	-22 663	-20 560
Asiakashyvyys	-304	-251	-284	-289

+ etumerkki parantaa tulosta

A.1 Vakuutusmaksutulon erittely

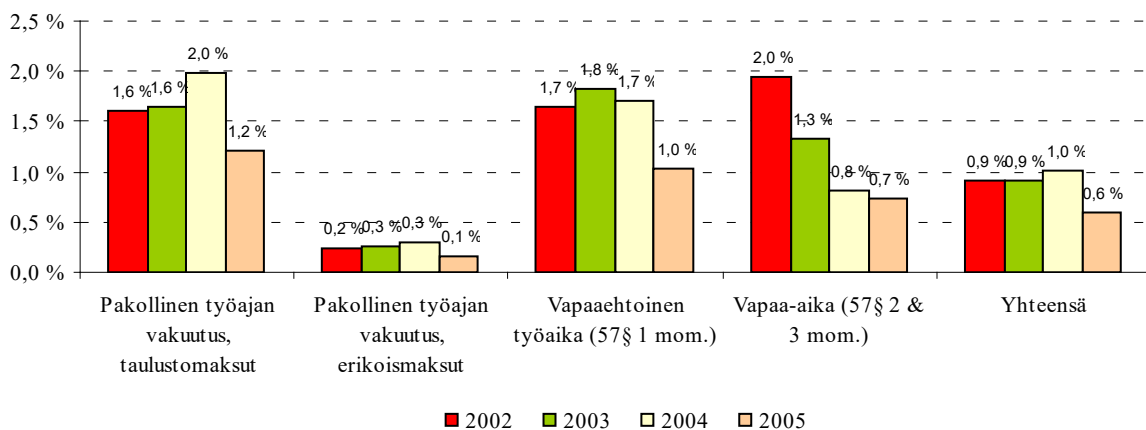
Vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja työsuojelumaksua oli 654,9 (563,0) miljoonaa euroa. Edelleen tilitettävän työsuojelumaksun osuus oli 10,1 (9,7) miljoonaa euroa ja luottotappioita kirjattiin yhteensä 3,9 (5,6) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman mukainen vakuutusmaksutulo oli 641,0 (547,7) miljoonaa euroa ja se jakaantui siten, että 216,9 (190,3) miljoonaa euroa oli pakollista työajan taulustomaksuvakuutusta, 343,5 (285,9) miljoonaa euroa pakollista työajan erikoismaksuvakuutusta, 38,4 (32,9) miljoonaa euroa 57 § 1 mom. vapaaehtoista työaikavakuutusmaksua ja 42,2 (38,6) miljoonaa euroa 57 § 2 ja 3 mom. vapaa-aikavakuutusmaksua. Vakuutusmaksutulon jakauma on viimeisen neljän vuoden aikana pysynyt melko samankaltaisena.

Vakuutusmaksutulon jakauma

Koska lakisääteinen tapaturmavakuutus on työnantajalle pakollinen vakuutus eikä vakuutusyhtiö voi kieltäytyä myöntämästä sitä, on luottotappioiden kehitystä seurattava. Työnantajien taloudelliset vaikeudet näkyvät yleensä luottotappioiden nousuina. Luottotappioiden osuus yhteenlasketusta vakuutusmaksutulosta laski edelliseen vuoteen verrattuna ja oli 0,6 (1,0) prosenttia. Pakollisen työajan erikoismaksuvakuutuksen (suurten yritysten vakuutuksissa) luottotappioprosentti oli matalin ja laski 0,15 prosenttiin. Myös pakollisen työajan taulustovakuutuksen (eli yleensä pienten yritysten vakuutuksissa) luottotappioprosentti laski edellisestä vuodesta 1,2 prosenttiin.

Luottotappiot prosentteina vakuutusmaksutulosta

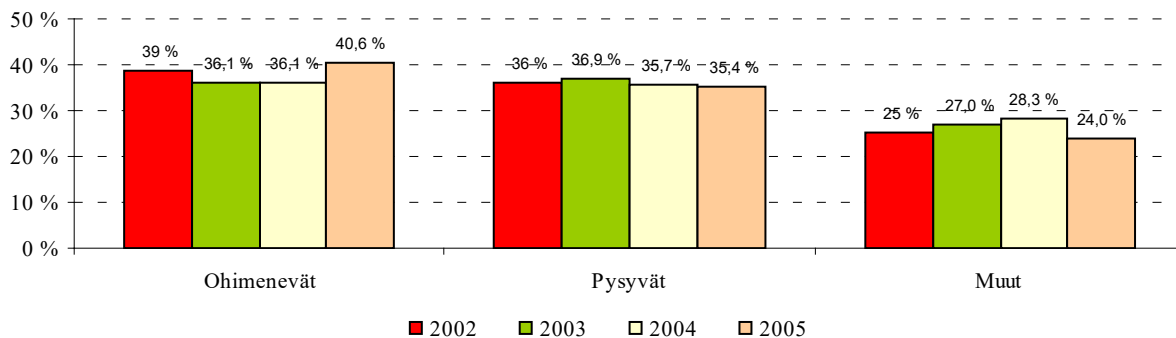

A.2 Bruttokorvausten erittely

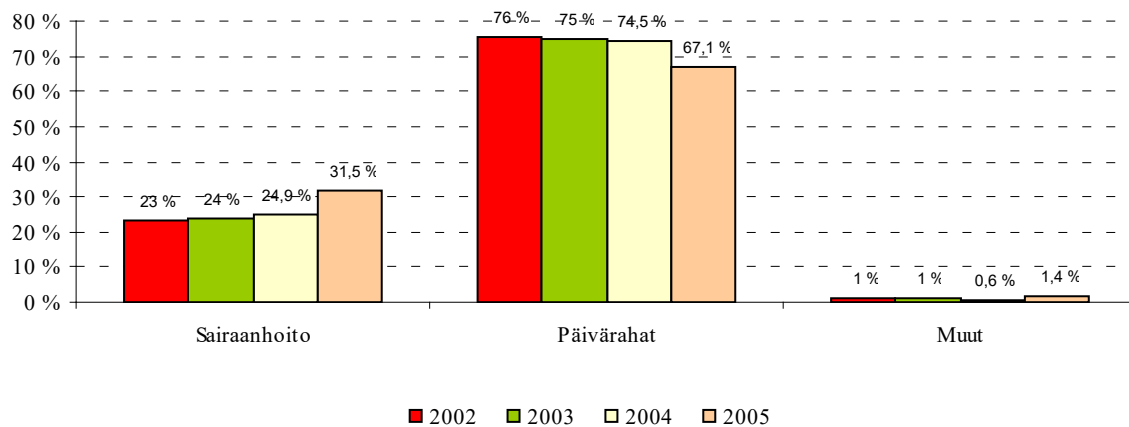
Bruttovahinkokorvauksia maksettiin 432,8 (426,6) miljoonaa euroa. Tästä noin 40,6 (36,1) prosenttia oli ohimeneviä korvauksia, 35,4 (35,7) prosenttia pysyviä korvauksia ja muita korvauksia oli 23,2 (25,1) prosenttia. Ohimenevät korvaukset ovat melkein kokonaan joko päiväraha tai sairaanhoitokorvauksia ja niiden osuus ohimenevistä korvauksista oli 98,6 (99,4) prosenttia. Pysyvistä korvauksista merkittävimmän osan muodostavat lopullisesti vahvistetut ja väliaikaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja niiden osuus pysyvistä korvauksista oli 81,7 (79,1) prosenttia. Muut korvaukset muodostuvat lähinnä indeksikorotuksista, jotka rahoitetaan vuosittain nk. jakojärjestelmän kautta. Indeksikorotuksien osuus muista korvauksista oli 89,8 (84,8) prosenttia.

Maksetut korvaustoiminnan hoitokulut olivat 28,0 (28,4) miljoonaa euroa. Tästä 24,6 (25,1) miljoonaa euroa oli vakuutusyhtiöiden suoria omia hoitokuluja ja 3,4 (3,3) miljoonaa euroa oli osuus TVL:n korvaustoiminnan hoitokuluista ja tapaturmalautakunnan ja tapaturma-asiain korvauslautakunnan kuluista. Vakuutusyhtiöiden maksetuista korvaustoiminnan hoitokuluista oli siten 87,9 (88,3) prosenttia omia suoria kuluja.

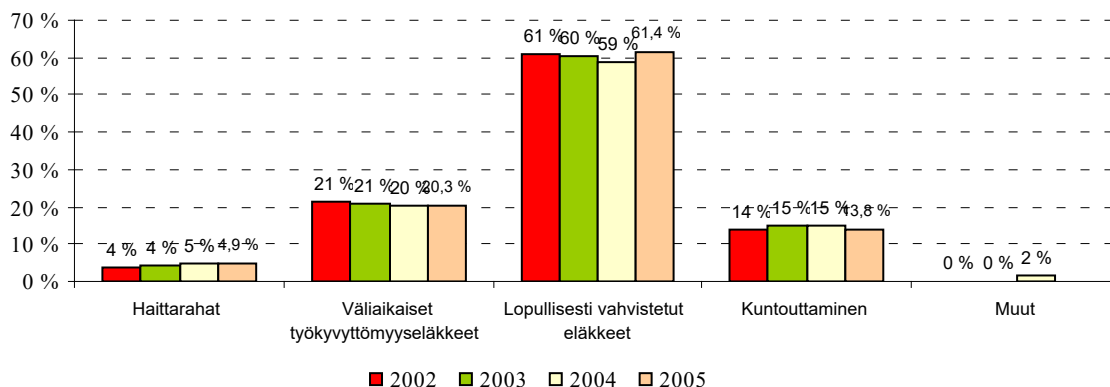
Maksettujen bruttovahinkokorvausten jakauma

Ohimenevien bruttokorvausten jakauma

Pysyvien bruttokorvausten jakauma

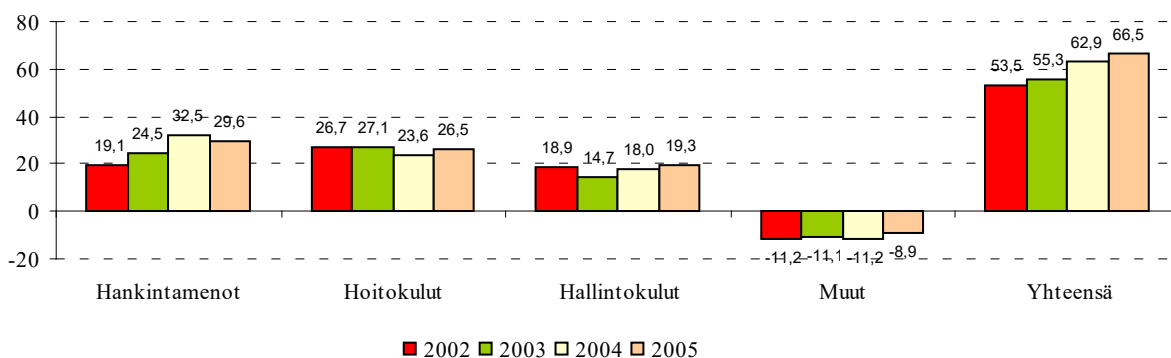

A.3 Liikekulujen erittely

Liikekulujen kohdistaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen ja allokointi eri toimintoihin perustuu yhtiöiden sisäiseen laskentaan. Kohdistusperiaatteet voivat vaihdella sen vuoksi osittain yhtiöiden ja vuosien välillä.

Vakuutusyhtiöiden liikekulut kasvoivat 5,7 (13,7) prosenttia 62,9 miljoonasta eurosta 66,5 miljoonaan euroon. Tästä 29,6 (32,5) miljoonaa euroa oli hankintamenoja, 26,5 (23,6) miljoonaa euroa vakuutusten hoitokuluja ja 19,3 (18,0) miljoonaa euroa vakuutusyhtiöiden hallintokuluja. Liikekuluja pienensivät työttömyys- ja ryhmähenkivakuutusten 9,9 (12,1) miljoonan euron hoitopalkkiot ja menevän jälleenvakuutuksen 0,6 (0,5) miljoonan euron palkkiot ja voitto-osuudet. Lakisääteiselle tapaturmavakuutukselle kohdistuneita poistoja oli yhteensä 1,7 (1,4) miljoonaa euroa.

Liikekulujen jakauma

Hankintamenot laskivat edellisestä vuodesta 8,9 prosenttia. Hankintamenojen palkkiomenot, joihin ei ole sisällytetty omalle henkilöstölle maksettuja palkkioita, kasvoivat edellisestä vuodesta 17,4 prosenttia 2,0 miljoonaan euroon, kun taas muut vakuutusten hankintamenot laskivat 10,4 prosenttia 27,6 miljoonaan euroon.

Hallintokulut nousivat 7,1 (22,0) prosenttia ja hoitokulut nousivat 12,1 (-12,7) prosenttia edellisestä vuodesta. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat yhtiöt keräävät omien vakuutusmaksujen veloituksen yhteydessä myös työttömyys- ja ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuja, jotka tilitetään eteenpäin. Tästä työstä vakuutusyhtiöille maksetaan hoitopalkkioita. Ilman näitä hoitopalkkioita vakuutusyhtiöiden liikekulut olisivat 76,4 (75,0) miljoonaa euroa, eli 14,9 (19,2) prosenttia suuremmat. Palkkioiden osuus varsinaisista liikekuluista (hankinta-, hoito- ja hallintokulut) oli 13,1 (16,3) prosenttia.

B. Kantavuositainen kehitys

Riskiliikkeen bruttotulosta seurataan kantavuositain vastaavalla periaatteella kuin vuositilin päätöstuloksen kohdalla. Koska asiakashyvityksien myöntäminen eli lähinnä sijoitustoiminnan huomioon ottaminen on lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa keskeisessä roolissa, niin kantavuositaisiin kirjattuihin bruttovakuutusmaksuihin ennen tasoitusmaksuarviota lisätään bruttovastuuvelan riskitön tuotto vähennettynä bruttovastuuvelan laskuperustekorkokululla. Maksetuista bruttovahinkokorvauksista eliminoidaan niihin kohdistuva negatiivinen vaikutus bruttovahinkokorvausvastuun diskonttauksesta, eli laskuperustekorkokulu. Myös vastuuvelan laskuperustekorkomuutokset eliminoidaan kantavuositaisessa seurannassa. Tähän lisätään bruttovahinkokorvausvastuun muutos, josta on poistettu ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvaraus. Ne yhtiöt, jotka varaavat vastuuvelkaan edellä mainitun erän erillisenä eränä, soveltavat useimmiten sellaista laskentatekniikkaa, johon kantavuositainen erittely on vaikeasti tehtävissä.

Vakuutusyhtiöiden vastuut selviävät vasta vuosikymmenien kuluessa (katso osa C). Erityistä epävarmuutta liittyy sen takia vastuuvelan riittävyteen, joka vaikuttaa lopulliseen kantavuositaiseen tulokseen joko positiivisesti tai negatiivisesti. Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausten poisjättäminen tarkastelusta parantaa ainakin alkuvaiheessa riskisuhdetta, joka sitten korjaantuu sitä myöten kun vastuut selviävät.

On myös otettava huomioon, että niin kauan kuin johonkin kantavuoteen liittyy varauksia, riskitön tuotto vähennettynä vastuuvelan diskonttausmäärällä lasketaan tarkastelussa vakuutusmaksun hyväksi, mikä parantaa tulevia kantavuositaisia tunnuslukuja vuosien kuluessa. Alla olevat kantavuositaiset vertailukelpoiset tunnusluvut ovat siis vain arvioita lopullisesta tulemosta, joka selviää vasta useamman seurantavuoden jälkeen.

Vertailukelpoisia tunnuslukuja kantavuositain (bruttona)

Kantavuosi	Riskisuhde				Neljän vuoden keskimääräinen hoitokulusuhde	Neljän vuoden keskimääräinen liikekulusuhde	Arvioitu vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde
	2002	2003	2004	2005			
2002	81,62 %	71,74 %	71,56 %	71,06 %	5,29 %	10,16 %	86,51 %
2003	-----	83,42 %	78,78 %	79,71 %	5,29 %	10,16 %	95,16 %
2004	-----	-----	86,52 %	76,46 %	5,29 %	10,16 %	91,90 %
2005	-----	-----	-----	89,91 %	5,29 %	10,16 %	105,36 %

Merkkejä alenevasta trendistä on havaittavissa oheisesta taulukosta. Arvioitu kantavuositainen vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde on alkuvuonna lähellä 100 prosenttia (nollatulostasolla),

josta se melko nopeasti alenee ja tasoittuu muutaman vuoden kuluttua todennäköisesti alle 100 prosentin tasolle. Tämä johtunee siitä, että sijoitustoiminnan tuottoja (tässä tarkastelussa riskitön 10 vuoden tuotto) ei ole riittävästi huomioitu vakuutusmaksun hinnoittelussa.

Viimeisen kolmen vuoden aikana bruttovahinkokorvausvastuuta on vahvistettu merkittävästi. Aloittava varaus on kantavuosina 2002 - 2004 ollut riittämätön (yli 100 prosenttia), mutta virhemarginaali on toistaiseksi pysynyt alle 10 prosenttia, mitä voidaan pitää vielä kohtuullisena⁸.

Bruttovahinkokorvausvastuun riittävyysseuranta

Kantavuosi	Riittävyysprosentti*			
	2002	2003	2004	2005
2002	100,0 %	103,6 %	103,9 %	103,0 %
2003	----	100,0 %	106,8 %	109,2 %
2004	----	----	100,0 %	105,8 %
2005	----	----	----	100,0 %

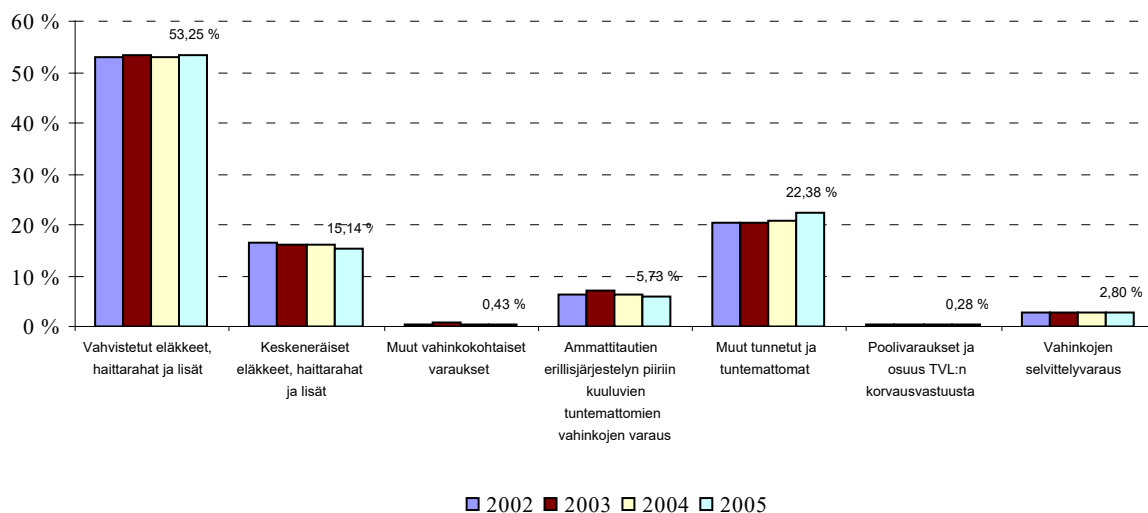
* Aloittavan varauksen riittävyysprosentti on 100

⁸ Tutkimuksessa 0 – 5 prosentin virhemarginaalia pidetään ei olennaisena (eli normaalina virhearviona), 5 – 10 prosentin virhemarginaalia kohtuullisena, 10 – 20 prosentin virhemarginaalia merkittävänä ja yli 20 prosentin virhemarginaalia erittäin merkittävänä.

C. Vastuuvelka

Yhteenlaskettu bruttovastuuvelka oli vuoden 2005 lopussa 2.619,7 (2.443,2) miljoonaa euroa, josta jälleenvakuuttajien osuus oli 5,2 (5,2) miljoonaa euroa eli vastuuvelan jälleenvakuutusaste oli noin 0,2 (0,2) prosenttia.

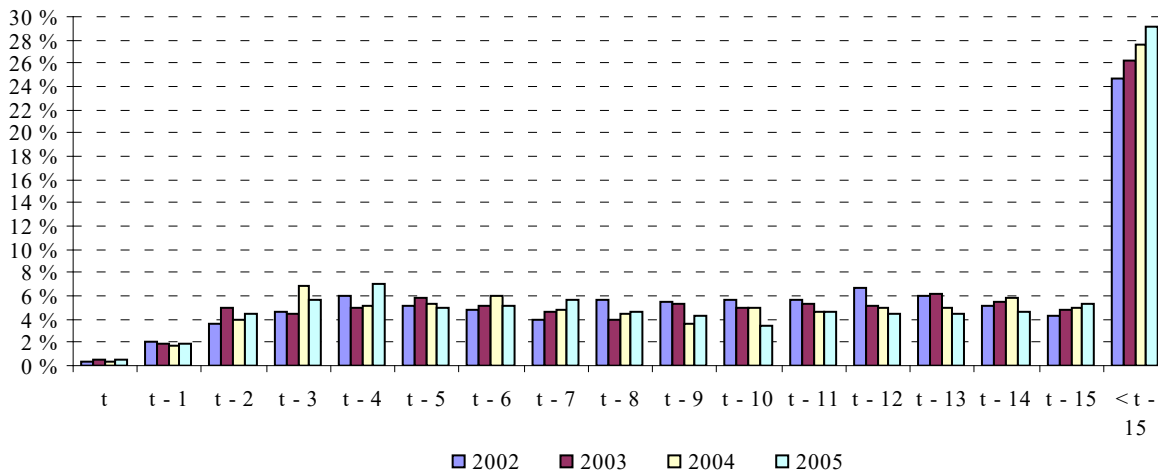
Varsinaisen bruttokorvausvastuun jakauma

Bruttovastuuvelasta 0,2 (0,2) prosenttia oli vakuutusmaksuvastuuta, 97,6 (97,5) prosenttia varsinaista korvausvastuuta ja 2,3 (2,3) prosenttia yhteistakuuerää. Viimeisen neljän vuoden aikana varsinaisen bruttokorvausvastuun jakaumassa ei tapahtunut suurempia muutoksia. Merkittävä osa varsinaisesta bruttokorvausvastuusta liittyy pitkäaikaisiin eläkemuotoisiin vastuisiin. Jakojärjestelmästä maksettavat korvaukset, kuten indeksikorotukset, eivät sisälly vakuutusyhtiön tulevia korvauksia varten varattuun varsinaiseen korvausvastuuseen.

Bruttovastuuvelan sattumisvuosittainen jakauma vaihtelee riippuen siitä, ovatko kysymyksessä 1) vahvistetut eläkkeet, haittarahat ja lisät, 2) keskeneräiset eläkkeet, haittarahat ja lisät, 3) vahinkokohtaiset varaukset tai 4) varaukset muille tunnetuille tai tuntemattomille vahingoille.

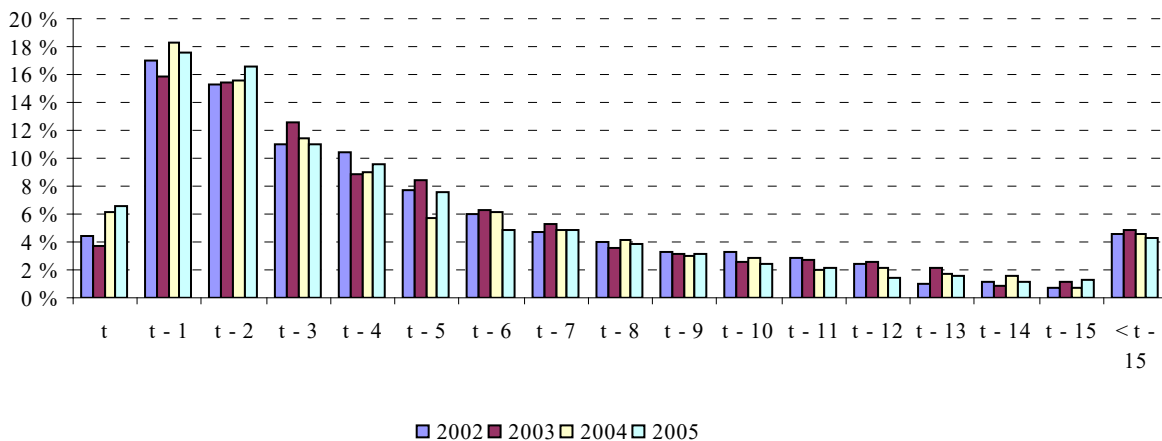
Vahvistettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuosittainen jakauma

t = tilinpäätös vuosi

Vahvistettujen eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet ovat tyypillisesti erittäin vanhoja. Noin 52,5 (52,9) prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat yli 10 vuotta vanhoja.

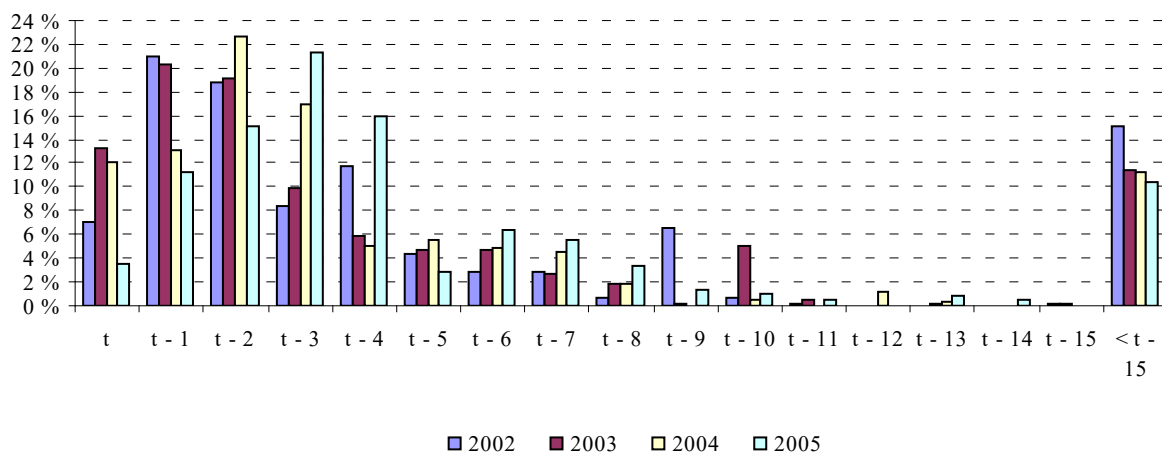
Keskeneräisten eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuosittainen jakauma

Keskeneräisten eläkkeiden, haittarahojen ja lisien sattumisvuodet painottuvat selvästi tuorempiin vuosiin. Noin 68,9 (66,2) prosenttia vastuusta liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja. Varauksista kuitenkin 4,3 (4,6) prosenttia liittyy yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, mikä osoittaa varauksen hidasta selviämistä.

Muita vahinkokohtaisia varauksia kuin edellä mainittuja on lakisääteisessä tapaturmassa tehty varsin vähän. Tyypillisesti niiden sattumisvuosittainen jakauma painottuu tuorempiin sattumisvuosiin ja sattumisvuosittainen jakauma vaihtelee eri tilinpäätöshetkillä melko paljon. Noin 70,1 (75,5) prosenttia liittyy sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja.

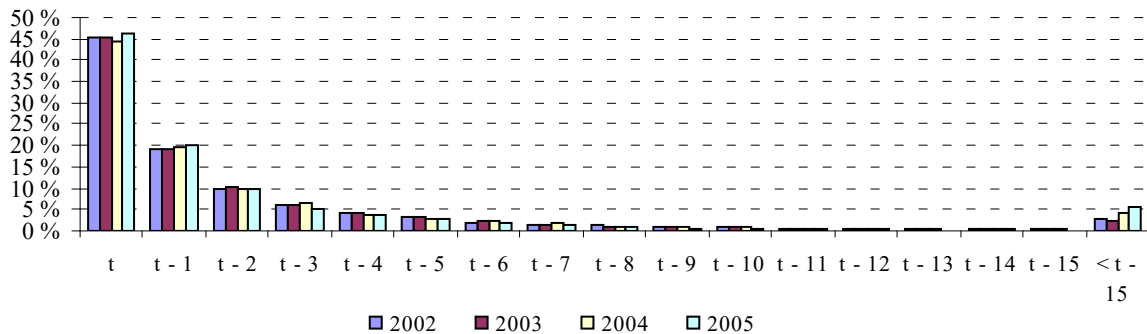
Muiden vahinkokohtaisten varausten sattumisvuosittainen jakauma

Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen varausta kutsutaan useimmiten myös kollektiivivaraukseksi. Varauksessa otetaan huomioon tyypillisesti sekä tunnetut että tuntemattomat ohimenevät korvaukset ja tuntemattomat pysyvät korvaukset. Ohimenevät korvaukset selviävät pysyviä korvauksia nopeammin. Hetkenä, jolloin tuntematon pysyvä korvaus tulee tunnetuksi,

varaus tavallisesti siirtyy keskeneräisiin eläke-, haittaraha- ja lisienvarauksiin. Tämän takia varaus muille tunnetuille ja tuntemattomille vahingoille painottuu erittäin voimakkaasti tuorempiin sattumisvuosiin. Noin 87,8 (86,7) prosenttia liittyykin sattumisvuosiin, jotka ovat korkeintaan viisi vuotta vanhoja.

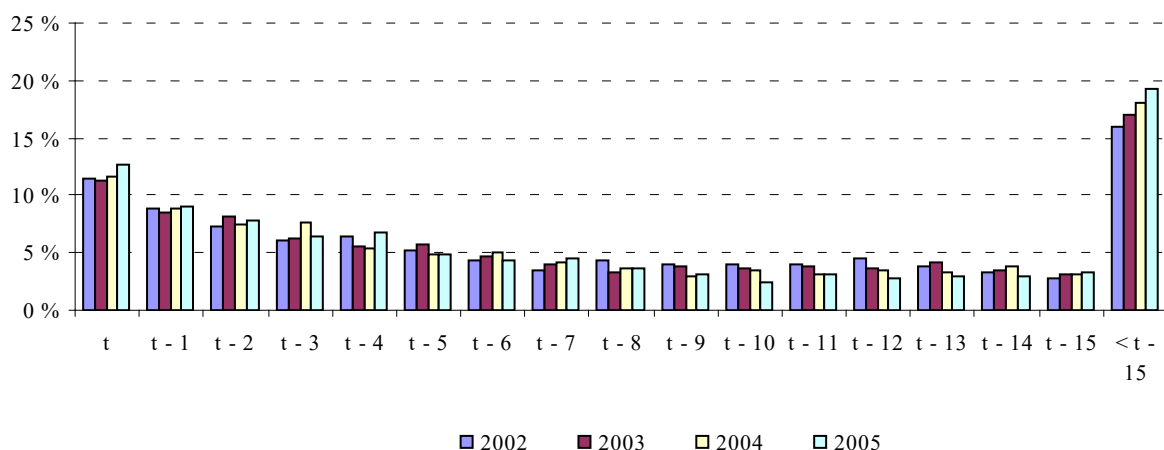
Muiden tunnettujen ja tuntemattomien* vahinkojen varausten sattumis vuosittainen jakauma

* Lukuun ottamatta ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien tuntemattomien vahinkojen erillisvarausta

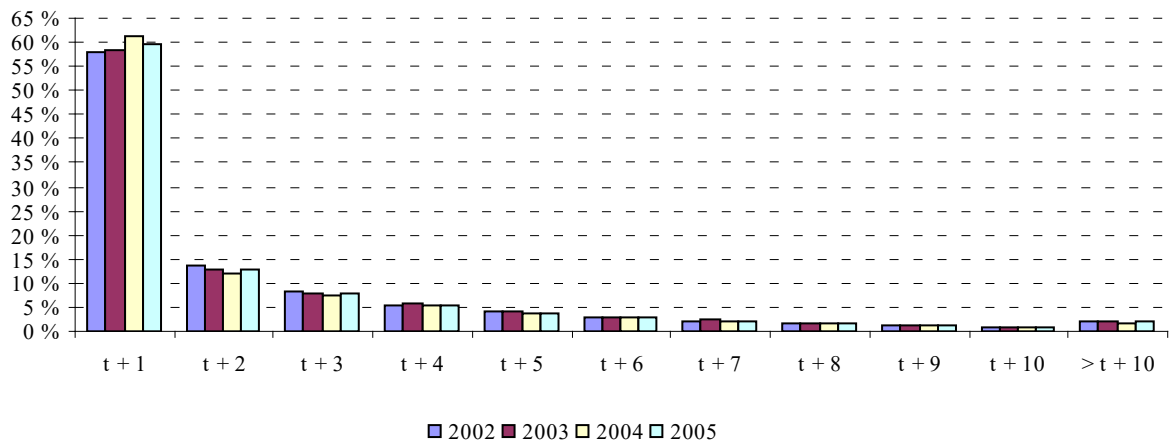
Yhteenlasketusta bruttovastuuvelan sattumisvuosijakaumasta noin 47,6 prosenttia varauksista liittyi korkeintaan viisi vuotta vanhoihin sattumisvuosiin, kun se edellisenä vuonna oli 45,8 prosenttia. Yli 10 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin liittyi noin 34,4 prosenttia vastuista, kun se edellisenä vuonna oli 34,9 prosenttia. Varaukset yli 15 vuotta vanhoihin sattumisvuosiin suhteessa muihin sattumisvuosiin on kahden viimeisen vuoden aikana kasvanut 2,3 prosenttiyksikköä. Tämä siirto johtunee osittain kuolleisuusperusteen muutoksesta ja laskuperustekoron alentamisesta.

Yhteenlaskettu sattumis vuosittainen jakauma

Varsinaisen bruttokorvausvastuun ohimenevien korvausten arvioitu selviämiskajauma (purkautuminen) painottuu selvästi tuorempiin sattumisvuosiin. Kolmen vuoden sisällä noin 80,0 (80,4) prosenttia vastuusta on arvioitu olevan maksettuna. Suuresta luvusta huolimatta noin 2,1 (1,9) prosenttia vastuusta arvioidaan maksettavan vasta 10 vuoden jälkeen.

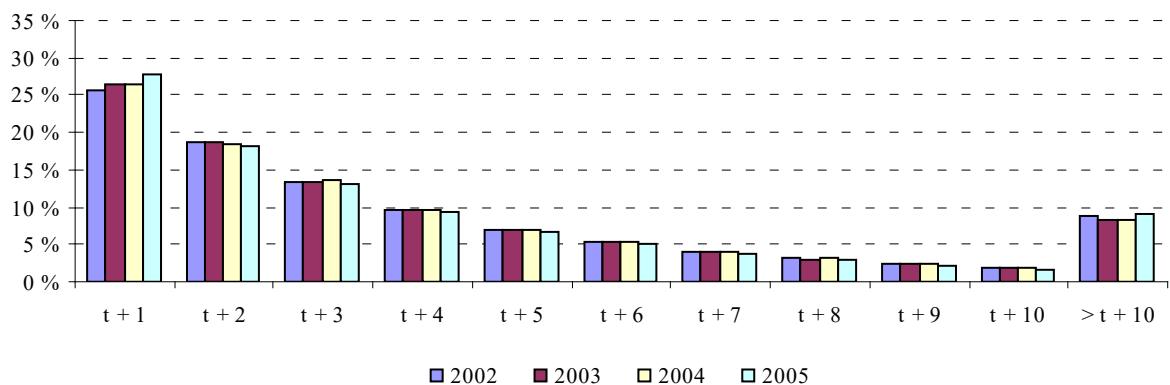
Bruttovastuuelan ohimenevien korvausten arvioitu selviämiskajauma

Varsinaisen bruttokorvausvastuun pysyvien korvausten arvioitu selviämiskajauma on arvioitu siten, että tulevia vahvistettuja eläkkeitä, haittarahoja ja lisiä käsitellään kertakorvauksina ja ne on otettu huomioon ainoastaan vahvistamishetkellä, jolloin niiden ryhmittely muuttuu vahvistetuksi pääomaksi ja merkittävä epävarmuus vakuutusyhtiön vastuusta poistuu.

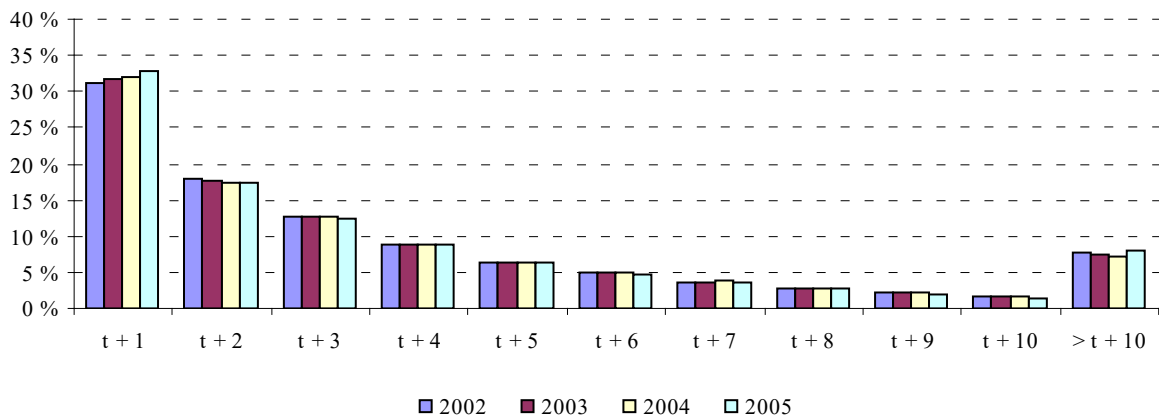
Myös pysyvien korvausten kohdalla arvioitu selviämiskajauma painottuu selvästi tuorempiin sattumisvuosiin. Kolmen vuoden sisällä noin 59,1 (58,5) prosenttia vastuusta on arvioitu olevan maksettuna. Noin 9,1 (8,3) prosenttia vastuusta arvioidaan kuitenkin maksettavaksi vasta 10 vuoden jälkeen.

Bruttovastuuelan keskeneräisten pysyvien korvausten arvioitu selviämiskajauma vahvistamishetken

Kokonaisarviona noin 62,4 (62,0) prosenttia vastuuelan epävarmuudesta arvioidaan selviävän kolmen vuoden sisällä ja 77,4 (77,3) prosenttia viiden vuoden sisällä. Tästä huolimatta noin 8,0 (7,3) prosenttia epävarmuudesta arvioidaan selviävän vasta 10 vuoden jälkeen.

Bruttovastuuelan ohimenevien ja pysyien korvausten arvioitu selviämiskajauma

Varsinaisesta bruttokorvausvastuusta noin 80,2 (81,1) prosenttia oli diskontattua vastuuelkaa. Painotettu keskimääräinen diskonttauskorko laski edellisestä vuodesta 0,07 (0,22) prosenttiyksikköä 3,34 (3,42) prosenttiin. Sovellettu laskuperustekorko vaihteli yhtiöstä riippuen. Korkein sallittu korko vuonna 2005 oli 3,9 prosenttia.

Sovellettu laskuperustekorko

	2005	2004	2003	2002
Korkein	3,50 %	4,00 %	4,00 %	4,00 %
Mediaani	3,47 %	3,50 %	3,70 %	3,95 %
Painotettu keskiarvo	3,34 %	3,42 %	3,64 %	3,81 %
Keskiarvo	3,30 %	3,37 %	3,59 %	3,81 %
Alin	2,50 %	2,50 %	3,00 %	3,50 %

Vakuutustoiminnan asettama sijoitustuottovaatimus nettovastuuelalle oli 4,02 (3,89) prosenttia. Tästä 2,67 (2,71) prosenttia oli diskonttauksen asettama tuottovaatimus, 1,26 (1,09) prosenttia vakuutusmaksualennusten ja hyvitysten asettama tuottovaatimus ja muut tekijät 0,09 (0,09) prosenttia. Yleisen korkotason heikentyessä vakuutusyhtiöt ovatkin alentaneet laskuperustekorkoa. Yhteenlaskettu sijoitustuottovaatimus oli suurempi kuin nettovastuuelalle saatu riskitön tuotto.

D. Ammattitautien kehitys

Tapaturman sattumishetkeä vastaa se ajankohta, jona ammattitauti on ilmennyt. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, ammattitaudin ilmenemishetkenä pidetään sitä ajankohtaa, jona sairastunut henkilö ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkittavaksi silloin tai myöhemmin ammattitaudiksi todetun sairauden johdosta. Jollei sairastunut henkilö enää ammattitaudin ilmetessä ole siinä työssä, josta tauti on voinut aiheutua, määräytyy korvausvelvollisuus sen mukaan, minkä työsuhteen perusteella suoritettu työ on viimeksi voinut aiheuttaa taudin (viimeinen mahdollinen altistumisvuosi). Jos korvausvelvollisuuden määräävä altisteinen työsuhte on päättynyt ennen ilmenemishetkeä, ammattitauti kuuluu erillisjärjestelyn piiriin.

Ammattitautiepäilyjen tilastointi yhtiöiden sisäisessä seurannassa vaihtelee yhtiöiden välillä. Joidenkin yhtiöiden kohdalla ”virheelliset” ammattitautiepäilyt on rekisteröity vähennyksinä

kaikista tapauksista, kun taas joidenkin yhtiöiden kohdalla ”virheellisyyttä” ei ole huomioitu ollenkaan. Kokonaistilastoon syntyy tästä johtuen tietty tilastovirhe.

Ilmoitettujen ammattitautien lukumäärän lisäys oli 5.147, kun se edellisenä vuonna oli 5.216. Ilmoitetuista ammattitaudeista 803 (734) oli erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia ammattitauteja. Ammattitaudeista maksettiin korvauksia 56,7 (55,6) miljoonaa euroa eli noin 13,1 (13,0) prosenttia maksetuista bruttovahinkokorvauksista. Ammattitautivarausten tunnetut vahingot nousivat 18,4 (23,7) miljoonalla eurolla.

Ammattitaudit yhteensä ja ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin osuus prosentteina

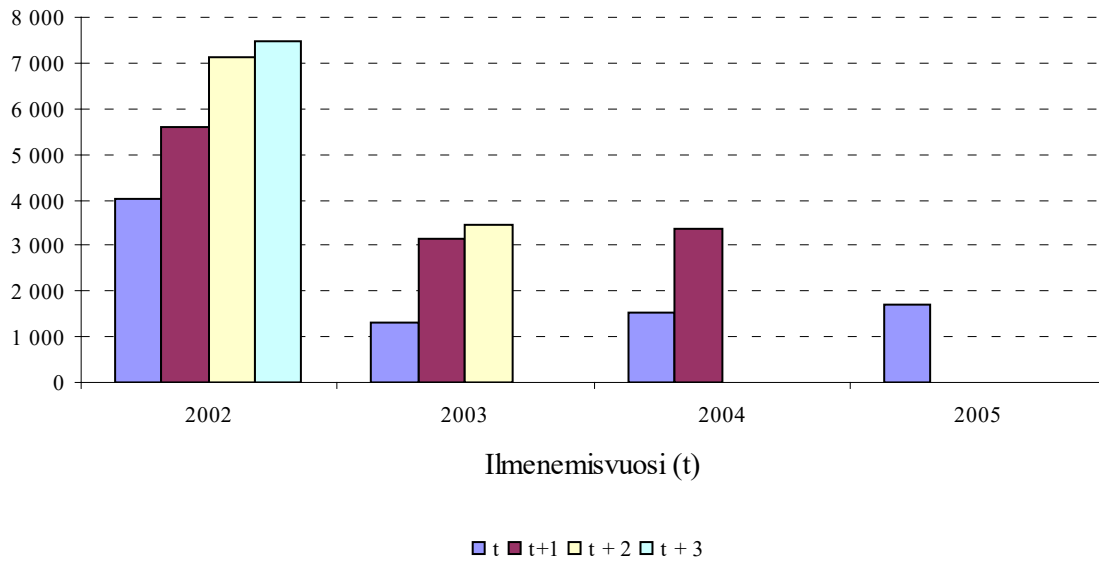
Ilmenemisvuosi	Maksetut brutto- vahinko- korvaukset		Vahinkokohtaiset brutto-varaukset		Yhteensä		Vahinkojen lukumäärä	
2002	14 507	29,5 %	21 142	36,2 %	35 649	33,4 %	3 616	11,6 %
2003	11 048	33,5 %	23 482	38,0 %	34 530	36,6 %	3 464	12,9 %
2004	7 086	26,9 %	23 582	37,6 %	30 668	35,2 %	3 354	13,6 %
2005	1 395	11,2 %	4 084	31,3 %	5 479	26,2 %	1 710	6,1 %

Tilastoista käy selvästi ilmi, että ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvia vahinkoja tulee edelleen tietoon ja niiden osuus ammattitaudeista on merkittävä. Tilinpäätösvuonna 2005 kantavuoteen 2002 kohdistui 40 lisätapausta, kantavuoteen 2003 104 lisätapausta ja kantavuoteen 2004 307 lisätapausta. Yhteenlaskettuna kantavuoteen 2002 on kohdistunut 421 tapausta, kantavuoteen 2003 448 tapausta, kantavuoteen 2004 455 tapausta ja kantavuoteen 2005 105 tapausta.

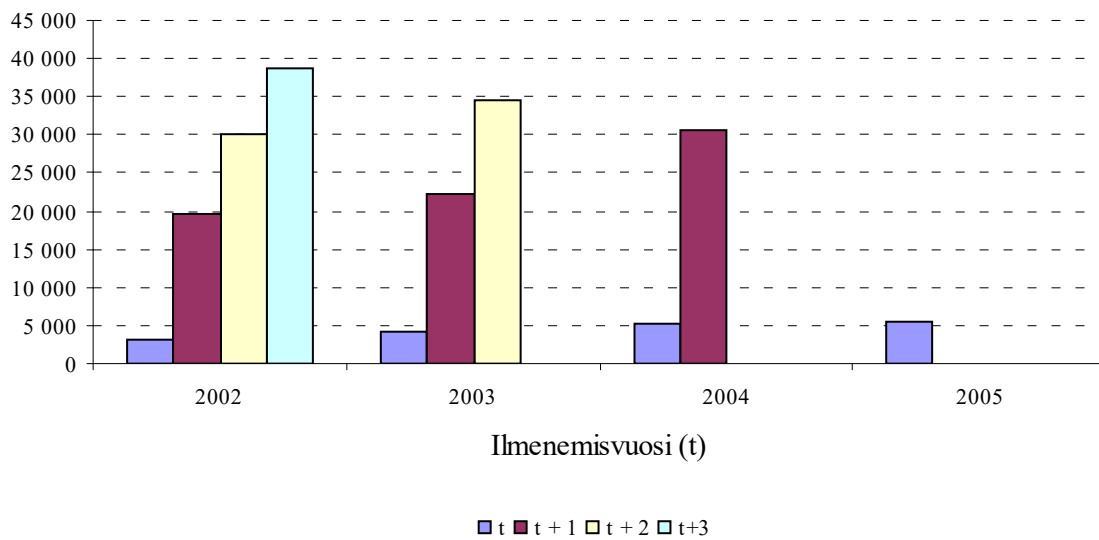
Ammattitautien lukumäärän kehityksestä voidaan todeta, että niiden raportointiviive on merkittävä. Ilmenemisvuoden jälkeinen vuosi on lukumäärän näkökulmasta useimmiten yhtä merkittävä kuin ilmenemisvuosi. Tämän jälkeenkin on odotettavissa merkittävästi lisävahinkoja. Ammattitautien raportointiviive vaikeuttaa merkittävästi lukumäärän arviointia.

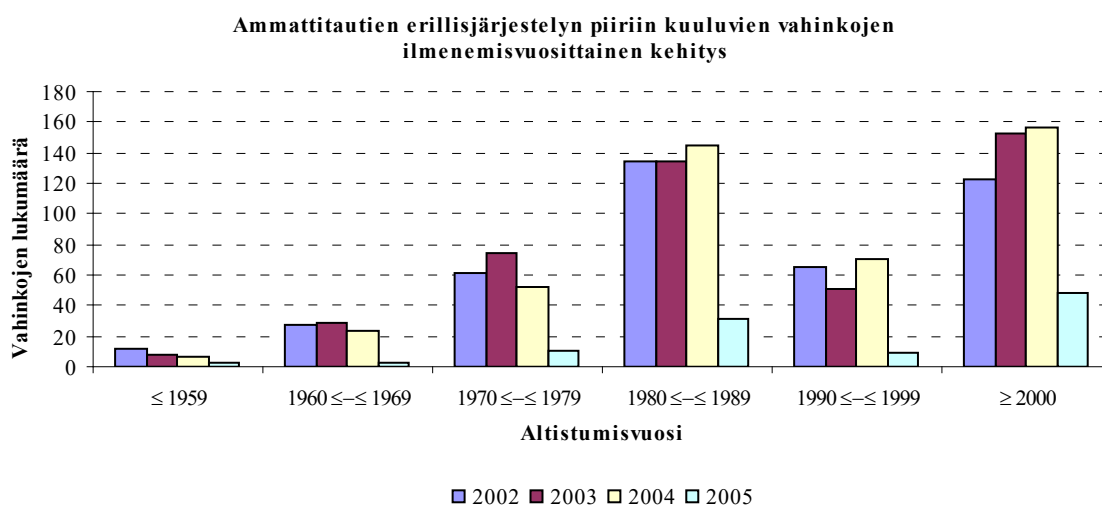
Toinen epävarmuustekijä ammattitaudeissa on vahingoista maksettava korvausmäärä. Riippuen ammattitaudista ja useimmiten henkilön iästä vahingot voivat suurusluokaltaan olla erittäin merkittäviä. Lukumäärän ja korvausmäärän epävarmuus luovat ammattitautien kohdalla vakuutusmaksun riskivastaavuuden hinnoittelulle erityisiä haasteita.

Ammattitautien lukumäärän kehitys

Ammattitautien maksetut korvaukset lisättynä vahinkokohtaisilla varauksilla (TEUR)

Ammattitautien erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen altistusvuodet painottuvat merkittävästi 1980- ja 2000 luvulle. On kuitenkin syytä huomata, että 1950- ja 1960 luvulle on myös kohdistunut vahinkoja.

Tilastotietojen perusteella voidaan todeta, että ammattitautien ja erityisesti erillisjärjestelyn piiriin kuuluvien vahinkojen tuoma epävarmuus vakuutusyhtiöiden toiminnassa vaihtelee merkittävästi yhtiöittäin.

Tilastolähteet

Tutkimuksessa olivat mukana lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt:

- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Vahinkovakuutusyhtiö Pohjola (Pohjola)
- Veritas Keskinäinen Vahinkovakuutusyhtiö (Veritas)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Valio)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag (Redarnas)